

Åtgärder som förbättrar förutsättningarna för rekrytering av förskollärare och lärare, återrapportering från uppdrag

Förslag till beslut

1. Kommundirektören ges i uppdrag att genomföra föreslagna insatser i utredningen.
2. Kommundirektören ges i uppdrag att tillsammans Norrköpings kommun samordna och leda arbetet med de insatser som behöver genomföras. Detta ska ske i samverkan med Linköpings universitet, Region Östergötland samt övriga kommuner i länet.
3. Ärendet ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast i december 2019.

Ärende

Kommunernas svårigheter att rekrytera utbildad personal till förskola och skola ökar. Kommunstyrelseordförandena i Linköping och Norrköping samt rektor vid Linköpings universitet har därför tagit ett initiativ för att förbättra förutsättningarna för rekrytering av personal till förskola och skola. I samtalen har även företrädare för Region Östergötland deltagit.

Parterna har därutöver enats om att undersöka förutsättningarna för att gemensamt bidra till att göra lärarutbildningen vid LiU mer attraktiv och hur en gemensam regional arena skulle kunna vidareutvecklas.

Utredningen beskriver nuläge samt eventuella framtida insatser inom dessa områden samt eventuella ekonomiska konsekvenser. I uppdraget ingick att göra en värdering av hur nuvarande samverkansformer mellan huvudmännen fungerar som underlag för att se om det finns ett behov av att utveckla en "gemensam arena" för att stärka förutsättningarna för rekrytering av personal i förskola och skola. En sådan värdering har inte genomförts inom ramen för utredningen.

Utredningen har tagits fram i samverkan med Utbildningsförvaltningen i Norrköpings kommun samt Linköpings universitet. Samråd har skett med Region Östergötland.

Sammanfattning av vilka insatser som föreslås genomföras:

En attraktiv lärarutbildning vid Linköpings universitet

Eftersträva samverkan mellan Linköpings universitet och regionens kommuner i syfte att bland annat:

- Utveckla flexibla lärarprogram som attraherar fler individer i olika livsfaser, exempelvis med olika former av distansutbildning.
- Utveckla modellen för övningsskola så att den i framtiden även riktas mot förskola och ämneslärarutbildning.
- Under vissa förutsättningar omvandla utbildningar som idag ges som uppdragsutbildningar till ordinarie kursutbud, exempelvis barnskötare till förskollärare.
- Ökad samverkan kring riktade utbildningsinsatser genom att matcha kommuners största behov och universitetets aktuella utbildningsinsatser.

Attraktiv arbetsgivare

- Vidta fortsatta åtgärder för att förbättra lärarnas arbetsmiljö med fokus på arbetsbelastningen och möjligheterna att styra över arbetssituationen.
- Utredda andra kompetenser kring läraren för att denne i högre grad ska kunna fokusera på det pedagogiska uppdraget samt få stöd kring att skapa arbetsro i klassrummet.
- Skapa bättre förutsättningar för att utveckla chefers möjligheter att ägna sig åt det pedagogiska ledarskapet.
- Fortsatta satsningar i lönerevision
- Fortsatt satsning på kompetensutveckling och utveckling, Samverkan med universitetet bör fortsatt utvecklas för kompetensutveckling med tydlig koppling mellan teori och praktik.
- Förstärka informationen till universitetsstudenter som läser andra program än lärarutbildningen om möjligheten att läsa KPU efter erhållen examen.
- Linköpings kommun får i uppdrag, att i samverkan med Linköpings universitet och representanter för HR i regionen, utreda om och hur en modell för arbetsintegrerad utbildning (AIL) eller motsvarande kan genomföras.

- Förstärka samarbete mellan Linköpings Universitet och gymnasieskolans högskoleförberedande program för att öka övergångstalen från många program till just lärarutbildningarna.
- Genomföra en fördjupad utredning av hur vi som arbetsgivare kan ge förbättrade förutsättningar att bedriva studier till förskollärare/lärare.
- Genomföra en kartläggning samt i samarbete med universitetet ta fram plan för validering av icke behörig pedagogisk personal inom förskola/skola.

Gemensam arena för skolutveckling och rekrytering

- Slutföra etableringen av en stabil plattform för samverkan genom att ingå avtal om samarbete rörande skolutveckling och lärarutbildning ("Skolsamverkan Öst") mellan Linköpings kommun och Linköpings universitet.
- Genom avtalet utveckla det regionala skolchefsnätverket till ett strategiskt utvecklingsforum som en del i vidareutvecklingen av den regionala arenan.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Åtgärder som förbättrar förutsättningarna för rekrytering av förskollärare och lärare, återrapporering från uppdrag, 2019-03-12

Bakgrund

Kommunstyrelseordförandena i Linköping och Norrköping samt rektor vid Linköpings universitet har tagit ett initiativ för att förbättra förutsättningarna för rekrytering av personal till förskola och skola. I de fortsatta samtalen har även företrädare för Region Östergötland deltagit.

I uppdraget från kommunstyrelsernas ordförande (Dnr KS 2018-609) ingår att:

- Utredda hur lärarutbildningen vid Linköpings universitet kan göras ännu mer attraktiv
- Ge förslag på åtgärder som innebär att kommunens attraktivitet som arbetsgivarare stärks
- Göra en värdering av hur nuvarande samverkansformer mellan huvudmännen fungerar och om det finns ett behov av att utveckla en ”gemensam arena” för att stärka förutsättningarna för rekrytering av personal i förskola och skola.

Utredningen ska innefatta förslag på insatser på såväl kort som lång sikt samt redovisa eventuella ekonomiska konsekvenser.

Rekrytering av lärare och förskollärare

Att kunna rekrytera medarbetare till de pedagogiska verksamheterna är en av kommunernas - och de fristående huvudmännens - största utmaningar, i många år framöver.

De kommande tio åren ökar både antalet barn och äldre i befolkningen kraftigt. Ökningen av antalet barn och unga blir stor under perioden och kraftigast är ökningen inom åldersgruppen 16–18 år, det vill säga gymnasieålder. Antalet personer i arbetsför ålder ökar däremot betydligt mindre under tioårsperioden detta innebär att konkurrensen om arbetskraften på hela arbetsmarknaden kommer att tillta. I denna grupp ökar även andelen med mycket låg utbildningsnivå, vilket medför ett större behov att erbjuda utbildning för dessa grupper.

Om inte arbetsorganisationen effektiviseras innebär ökningen av unga och äldre att mer än hälften av dem som kommer ut på arbetsmarknaden behöver börja arbeta i välfärden. Idag arbetar ca en fjärdedel sysselsatta i välfärden. Det innebär både ett finansieringsproblem och ett kompetensförsörjningsproblem.¹

Det är inte rimligt att anta att så stor andel av befolkningen kommer välja välfärdsyrken, utan utöver åtgärder för att göra yrkena mer attraktiva måste

---

¹ (SKL, rekryteringsrapporten 2018)

åtgärder vidtas för att förändrat arbetssätt och arbetsorganisation, ny teknik och få fler att arbeta längre.

Antalet studieplatser har ökat inom lärarutbildningen för att på så sätt möta huvudmännens behov av lärare. Lärarutbildningen är redan idag en av Linköpings universitets största utbildningar, men såväl nationellt som lokalt har statsmakterna ökat antalet platser under senare år. Den snabba utbyggnadstakten har nationellt inneburet ett sjunkande söktryck per plats. Idag fylls exempelvis inte alla platser vid Linköpings universitet. Trots att en förskolläraryrke- eller lärarexamen med största sannolikhet leder till tillsvidareanställning är det dock svårt att rekrytera tillräckligt med studenter till utbildningarna och Linköpings universitet har för närvarande fler studieplatser vid lärarutbildningen än vad det finns sökande. Situationen ser lite olika ut vid de olika lärosätena, men rent allmänt kan man säga att söktrycket inte alls motsvarar behovet av studerande. Särskilt alarmerande är läget för förskolläraryrket samt F-3.

Det är dock viktigt att framhålla att antalet behöriga förstahandssökande ökade kraftigt efter att den nya lärar- och förskolläraryrkesexamen infördes 2011, vilket möjliggjort en utbyggnad. Söktrycket fortsatte att öka fram till 2016. De två senaste åren har programmen byggts ut ytterligare samtidigt som vi kan se en mindre minskning av antalet sökande (särskilt till förskolläraryrket), vilket inneburit ett något lägre söktryck. En faktor som också behöver lyftas är den demografiska utvecklingen som varit samtidigt som utbyggnaden skett. Åldersgruppen 19-24 år har minskat stadigt sedan 2012. Söktrycket till lärarutbildningen har trots det gått upp under nästan hela denna period. Lärarutbildningen har alltså blivit betydligt attraktivare under denna tid, även jämfört med övriga utbildningar och karriärval för denna åldersgrupp.²

Under den kommande tioårsperioden kommer andelen unga i gruppen 19-24 år att öka och här bör fokus vara på att fortsätta öka söktrycket till lärarutbildningarna genom förändrade utbildningsmetoder, förändrad mediabild av utbildningens kvalitet samtidigt som denna anpassas till de förändringar som behöver ske hos huvudmännen avseende arbetsorganisation och ny teknik. Det är likväl viktigt att arbeta systematiskt för att erbjuda god och hälsosam arbetsmiljö.

Möjligheten att rekrytera och läraryrkets attraktivitet påverkas också i hög grad av yrkenas status och den allmänna debatten om tillståndet i svensk förskola och skola underlättar inte nyrekrytering. Här behöver åtgärder vidtas både att arbeta vidare med anställnings- och arbetsvillkor för lärare, men också att förmedla en mer nyanserad bild av skolans och lärarnas förutsättningar idag.

---

² www.lararforbundet.se

Samtidigt måste arbetet intensifieras för att utveckla arbetsorganisation, yrkesroller och ny teknik som en del i att klara rekryteringsutmaningen.

En attraktiv region att leva och bo i

Linköping och Norrköping växer. Den planerade höghastighetsjärnvägen, Ostlänken, stärker kommunernas position ytterligare både i östgötaregionen och i en utvidgad stockholmsregion. Detta innebär samtidigt en konkurrensmässig utmaning då attraktiva innerstadsmiljöer är eftertraktade i Sverige och internationellt. Stadsqualiteter är därför ett viktigt konkurrensmedel.

Också för Linköpings universitet är en attraktiv stadskärna i Linköping och Norrköping ett viktigt konkurrensmedel. För att vara ett attraktivt universitet räcker det inte med bra undervisning. Det måste också finnas en lockande och funktionell boendemiljö, spännande mötesplatser, intressant stadsliv och en levande stadsmiljö.

Att locka studenter till Linköpings universitet och att locka utbildade lärare till våra städer är en viktig gemensam fråga där helhetsperspektiv och gemensamt anslag och kommunikation är viktigt. Regionen som helhet har förutsättningar att locka olika individer i olika livsfaser. Samhällsstruktur, studieförutsättningar och arbetsvillkor måste vara flexibla. Vi måste se samarbete och positiv konkurrens som ett sätt att locka människor att flytta till regionen som helhet – regionen där varje individ finner det den behöver nu och i framtiden.

Möjlighet till stad och landsbygd, till den stora och den lilla arbetsplatsen, till det första mötet med yrkeslivet och för den erfarna och seniora medarbetaren. Det innebär att vi måste samarbeta inom regionen så att även invånarna i de mindre kommunerna i länet ser det som naturligt att välja Linköpings universitet som sitt förstahandsval vid fortsatta studier.

Det finns en gemensam översiktsplan för Linköping och Norrköping som antogs i respektive kommunfullmäktige i juni 2010. Syftet med denna plan är förstärkt samverkan, ekonomisk tillväxt och långsiktigt hållbar utveckling.³

Linköpings kommun och Norrköpings kommuner ingår tillsammans med ytterligare 13 europeiska städer i nätverket EUniverCities. Linköping fick under 2011 en förfrågan om att vara en av partnerstäderna i ett projekt inom ramen för EU:s stadsutvecklingsprogram URBACT II. Projektet syftade till att ta fram en lokal handlingsplan (LAP) för utveckling av universitets- och

---

³ Länk till översiktsplanen:

https://weblisher.textalk.se/linkoping/10gem_op/?page=1&mode=50&noConflict=1

studentstaden Linköping. Projektet avslutades 2015 och i handlingsplanen finns förslag och lösningar inom de områden som Linköpings kommun och Linköpings universitet har valt att samverka kring. I Norrköping finns en riktlinje för studentstaden, beslutad av kommunstyrelsen i Norrköping 2018.⁴

En attraktiv lärarutbildning vid Linköpings universitet

Dagens och framtidens studenter kräver och behöver ges helt nya möjligheter till att studera i olika former under olika livsfaser. Det gäller att studentstäderna Norrköping och Linköping, men även kringliggande kommuner anpassar sig efter dessa behov tillsammans med Linköpings universitet. Det innebär att Linköpings universitet i samråd med huvudmännen i högre grad än tidigare söker nya former för utbildningarna och strävar efter att utveckla och pröva upplägg som bättre passar olika individers behov för att kunna genomföra sina studier.

Insatser för att få fler utbildade förskollärare och lärare

Linköpings universitet erbjuder idag lärarutbildningar för alla skolformer och är en av landets mest kompletta lärarutbildningar.

Linköpings universitet gör med start hösten 2019 en satsning på lokala campus. Förskolläraryrket som idag finns i Norrköping kommer även att erbjudas i Hultsfred, Vimmerby och Västervik. Detta är något som inte provats tidigare. Utbildningen på dessa mindre orter följer samma föreläsningar som i Norrköping, men studenterna följer dem via distansuppkoppling.

Regeringen har gett sju universitet och högskolor, däribland Linköpings universitet, i uppdrag att arbeta med insatser som ska resultera i effektiva och ändamålsenliga utbildningsvägar till lärar- och förskolläraryrket. Projektet vänder sig både till dem som redan är verksamma i inom skola och förskola och till dem som inte har någon tidigare erfarenhet. Syftet är att ta fram insatser som ska resultera i mer ändamålsenliga och effektiva utbildningsvägar till lärarexamen- och förskolläraryrket.

I uppdraget ingår bland annat att utveckla och använda metoder för bedömning och validering av reell kompetens. Dessutom ska LiU ta fram och erbjuda kortare ämneskurser med flexibla arbetsformer inom lärar- och förskolläraryrket. Kurserna ska bland annat erbjudas till studenter som vill läsa till ämneslärare genom en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU).

---

⁴ Lokal handlingsplan EUniverCities (2015)

Ytterligare en insats är att utforma och erbjuda påbyggbara kurser som ska höja kompetensen hos dem som redan arbetar i skolan, men som saknar lärarutbildning.

Uppdraget innebär att Linköpings universitet på olika sätt fördjupar samarbetet med kommuner och andra skolhuvudmän i regionen.

Utöver dessa insatser erbjuds olika typer av påbyggnadsutbildningar, bland dessa kan nämnas:

- Vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL)
- Utländska lärares vidareutbildning (ULV) där Linköping har fått ett utökat uppdrag
- Arbetsintegrerad kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) till ämneslärare, där arbete kombineras med studier med start hösten 2019
- Uppdragsutbildningar, för Linköpings och Norrköpings del exempelvis utbildning från barnskötare till förskollärare
- ”Snabbspåret” för nyanlända arabisktalande lärare, ”Snabbspåret” finns idag inom en rad olika områden och yrken och riktar sig mot nyanlända arbetssökanden inom yrken där det saknas arbetskraft. Jämfört med ULV är ”Snabbspåret” en mer individanpassad utbildning och sker i samverkan med arbetsförmedlingen

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Verksamhetsförlagd utbildning, VFU, är en omfattande och avgörande del av lärarutbildningen och den del som ger utbildning en nära verksamhetskoppling där teori och praktik knyts samman till en helhetsbild av yrket.

VFU av god kvalitet är viktig för framtida rekrytering av förskollärare/lärare i kommunen. En bra VFU kan leda till att studenten fullföljer sin utbildning då många studenter tyvärr hoppar av sin utbildning. Studenter som trivs på sin VFU-skola och kommer in i kollegiet påbörjar gärna sin yrkeskarriär där. Skolhuvudmännen bidrar till att skapa en attraktiv lärarutbildning, här är VFU:n är den mest centrala samverkansformen för god lärarutbildning. Samarbetet mellan skolor och LiU utvecklas inom det som kallas för övningsskolor och inom andra projekt som syftar till att utveckla dessa partnerskap.

Linköpings och Norrköpings kommuner har vardera två VFU-samordnare på Utbildningsförvaltningarna som kontinuerligt samverkar med VFU-organisationen på LiU.

LiU anordnar träffar för VFU-samordnare från de 18 kommuner som ingår i universitetets VFU-område. Där ges information och utveckling av VFU diskuteras. Här hanteras även avstämning från kommuner, problem, lösningar, dilemman för kommande termin, nya kurser/upplägg mm.

Övningsskolor

Projekt med övningsskolor har genomförts på 15 lärosäten under perioden 2014-2019. Ett av pilotprojekten har genomförts i samverkan mellan Linköpings och Norrköpings kommuner samt Linköpings universitet. En övningsskola kännetecknas av utbildade och engagerade handledare samt av en hög koncentration av studenter som leder till vinster både vad avser utbyte studenter emellan och av handledning både på individnivå och i grupp.

Projektet innebar att alla studenter som från och med höstterminen 2014 antogs till grundlärarprogrammet med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1-3 skulle göra 11 av sammanlagt 20 VFU-veckor på en övningsskola i Linköping eller Norrköping under de tre första åren av sin utbildning. Syftet med projektet var att fördjupa ett nära samarbete mellan universitetets lärarutbildare och skolans handledare. Avsikten var också att höja kvaliteten i lärarutbildningen och stärka de blivande lärarnas professionsutveckling.

Linköpings universitet kommer fortsätta med övningsskolor och fortsättningsvis inkludera också grundlärarprogrammet mot årskurs 4-6. Fler kommuner är också inbjudna att delta.

Utveckling av verksamhetsförlagd utbildning

Utveckling av VFU fortgår hela tiden. En viktig komponent är att få rektorer/förskolechefer än mer delaktiga i VFU-processen. Bland annat kan det handla om att enheterna ska bli mer medvetna om vilka lärarstudenter som genomför sin VFU på skolan så att de blir sedda och får bästa möjliga praktik med bästa möjliga handledare.

Förslag på initiativ och insatser

Eftersträva samverkan mellan Linköpings universitet och regionens kommuner i syfte att bland annat:

- utveckla flexibla läroprogram som attraherar fler individer i olika livsfaser, exempelvis med olika former av distansutbildning
- utveckla modellen för övningsskola så att den i framtiden även riktas mot förskola och ämneslärarutbildning
- under vissa förutsättningar omvandla utbildningar som idag ges som uppdragsutbildningar till ordinarie kursutbud, exempelvis barnskötare till förskollärare

- ökad samverkan kring riktade utbildningsinsatser genom att matcha kommuners största behov och universitetets aktuella utbildningsinsatser
- slutföra etableringen av en stabil plattform för samverkan genom att ingå avtal om samarbete rörande skolutveckling och lärarutbildning (arbetsnamn ”Skolsamverkan Öst”). Se vidare nedan.

Attraktiv arbetsgivare

Som angivits ovan kommer inte kompetensförsörjningsbehovet kunna hanteras enbart genom rekrytering utan nya vägar till kompetensförsörjning behövs. Dessa nya vägar behöver föras in bredare och snabbare än vad som sker idag. Samtidigt behöver insatser fortsatt genomföras för att höja läraryrkets attraktivitet och förbättra upplevelsen av arbetsmiljön och arbetssituationen så att fler lärare väljer att stanna kvar i yrket och fler väljer att återvända.

Nya vägar till kompetensförsörjning

De nya vägar till kompetensförsörjning som vi som arbetsgivare främst bör satsa på är digitalisering, förlängt arbetsliv, breddad rekrytering och nya sätt att organisera arbetet.

Digitalisering och nya sätt att organisera arbetet

Digital teknik har skapat nya förutsättningar för arbete och samarbete, och utmaningen för skolan är att dra nytta av dessa nya förutsättningar på ett effektivt sätt. Genom ökat samarbete och annat sätt att organisera arbetet kan tid frigöras för undervisning. Digitaliseringen ger här utrymmen för nya sätt att arbeta. Arbetet med digitalisering bör intensifieras. Särskilda satsningar bör göras för att utveckla digitala lösningar inom skolans administration för att frigöra tid för lärare. Samverkan bör utökas med universitet och lokalt näringsliv för utveckling och forskning kring nya innovativa digitala metoder i skolan. Samtidigt som inventering och utveckling sker för att öka digitaliseringen inom skolans administrativa processer bör kartläggning ske av vilka av dessa uppdrag som kan utföras inom ramen för arbetsmarknadspraktik.

En breddad rekrytering

En kartläggning visar att huvudmän i samverkan med regionernas respektive lärosäten använder olika metoder att locka fler grupper till att läsa en pedagogisk utbildning som ger legitimation. Det kan ske i kombination med att studenten får en deltidsanställning hos arbetsgivaren parallellt med att utbildningen genomförs. Formerna har olika beteckningar hos olika huvudmän, såsom *arbetsintegrerad utbildning (AIL)*, *verksamhetsintegrerad utbildning (VIS)*, *kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)*, som inte förutsätter men ofta kombineras med yrkesverksamhet i skolan eller studentmedarbetare. Genom AIL och studentmedarbetare tros lärar- och förskolläraryrket kunna öka i attraktivitet samt locka fler grupper i olika livsfaser att genomföra utbildningen och få legitimation. Samtidigt anses dessa modeller även kunna

stärka banden mellan student och arbetsgivare, vilket kan öka sannolikheten att studenten får en fast tjänst hos arbetsgivaren efter erhållen legitimation.

I dagsläget arbetar några av regionens kommuner med konceptet studentmedarbetare. En studentmedarbetare studerar på ett program som ger legitimation i kombination med en deltidsanställning fr.o.m. termin 5. I dagsläget har ingen märkbar effekt av fler studentmedarbetare i verksamheterna uppnåtts. Ett mer systematiskt arbetssätt kring studentmedarbetare i samverkan mellan Linköpings universitet och regionens skolhuvudmän skulle kunna ge ett bra utfall. Studentmedarbetare behöver då inkludera flera yrkesgrupper inom läraryrket än idag.

Satsningar bör även vidtas för att genom attraktiva villkor få andra yrkesgrupper att välja att omskola sig till lärare. Här bör särskilt satsas på nya medarbetare med kompetenser inom de ämnesområden där gymnasieskolan kommer att ha brist. Detta kan med fördel ske i samverkan med universitetet för att tillsammans skapa flexibla möjligheter till utbildning. Intresse för läraryrket bör väckas redan hos studenter som valt andra inriktningar genom möjligheter att pröva på yrket.

Få fler att arbeta längre och arbeta heltid

För att behålla äldre medarbetare i arbete efter uppnådd pensionsålder bör utöver förmåner även individuella lösningar erbjudas kring uppdrag, arbetstider och andra arbetsvillkor. Att erbjuda heltidsanställningar och uppmuntra medarbetare att arbeta heltid kan bidra till att verksamheten får bättre möjligheter att bemanna med hög kompetens.

Ökad attraktivitet

Attraktiviteten i ett yrke beror på en mängd faktorer som växelverkar. Dessa skiljer sig inte markant åt mellan olika yrkesgrupper, men för lärare och skolledare finns det omfattande forskning på vad det är som påverkar attraktiviteten i yrket specifikt.⁵ Nedanstående områden lyfts speciellt:

- att erbjuda en tydlig och likvärdig struktur för lärare och skolledares professionsutveckling
- att minska lärare och skolledares administrativa arbete.
- att erbjuda en god och väl genomarbetad introduktion och introduktionsår
- att erbjuda mer pedagogisk utvecklings- och planeringstid i förskola, förskoleklass och fritidshem.
- att ge möjligheterna att styra över den egna arbetssituationen.
- lön och lönekarriär

---

⁵ SOU 2018:17 ”Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling”

Förslag på initiativ och insatser

Skolhuvudmän i Östergötland ligger redan långt fram som arbetsgivare i ett antal av de områden som lyfts ovan. I de fall där det finns det en tydlig arbetsgivarpolitik och tydliga strategier pågår ett intensivt utvecklingsarbete. De områden som utredningen föreslår ska stärkas ytterligare för Östergötlands skolhuvudmän är:

1. Fortsatta åtgärder behöver vidtas för att förbättra lärarnas arbetsmiljö med fokus på arbetsbelastningen och möjligheterna att styra över arbetsituationen.
2. Utredda andra kompetenser kring läraren för att denne i högre grad ska kunna fokusera på det pedagogiska uppdraget samt få stöd kring att skapa arbetsro i klassrummet.
3. Skapa bättre förutsättningar för att utveckla chefers möjligheter att ägna sig åt det pedagogiska ledarskapet.
4. Fortsatta satsningar i lönerevision
5. Fortsatt satsning på kompetensutveckling och utveckling, Samverkan med universitetet bör fortsatt utvecklas för kompetensutveckling med tydlig koppling mellan teori och praktik.
6. Förstärka informationen till universitetsstudenter som läser andra program än lärarutbildningen om möjligheten att läsa KPU efter erhållen examen.
7. Linköpings kommun får i uppdrag, att i samverkan med Linköpings universitet och representanter för HR i regionen, utreda om och hur en modell för arbetsintegrerad utbildning (AIL) eller motsvarande kan genomföras.
8. Förstärka samarbete mellan Linköpings Universitet och gymnasieskolans högskoleförberedande program för att öka övergångstalen från många program till just lärarutbildningarna.

Dessutom föreslås en fördjupad utredning för hur vi som arbetsgivare kan ge förbättrade förutsättningar att bedriva studier till förskollärare/lärare och exempelvis ge möjligheten att bedriva studier på deltid och eller distans. Vidare föreslås en kartläggning samt plan för validering av icke behörig pedagogisk personal inom förskola/skola tas fram i samarbete med universitetet.

Gemensam arena för skolutveckling och rekrytering

Vad gäller att skapa en attraktiv lärarutbildning och rekrytering av fler förskollärare/lärare är det naturligt att varje skolhuvudman i första hand ser till sina egna behov, men det finns också sådant som kan organiseras i en regional kontext, samverkan med universitetet är en sådan fråga. Att möjliggöra rekrytering från ett större urval kan vara att skapa forum där arbetsgivare och studenter möts för att knyta kontakt.

I Östergötland finns idag flera arenor för skolutveckling och rekrytering tillsammans med Linköpings universitet:

- Regionalt chefsnätverk för kommunala förvaltningschefer inom utbildning
- Regionalt chefsnätverk för personalchefer
- Regionalt skolchefsnätverk för gymnasieskolan
- Regional samverkan för Vuxenutbildning i Östergötland
- LiU Skolsamverkan (inkl LiU Skolsamverkansråd)
- Forum där arbetsgivare, lärarstudenter vid LiU och gymnasieelever möts i syfte att motivera fler ungdomar att läsa någon av lärarutbildningarna (exempelvis Norrköpings konferens där studerande på förskolläraryrket presenterar sina examensarbeten)

Nedan beskrivs det regionala chefsnätverket, LiU Skolsamverkan och dess Skolsamverkansråd.

Regionalt chefsnätverk för kommunala skolchefer/ förvaltningschefer inom utbildning

Skolcheferna/förvaltningscheferna (utbildning) i respektive kommun i Östergötland, dekan för Utbildningsvetenskap vid LiU, föreståndare för LiU Skolsamverkan samt representant för Region Östergötland ingår i det regionala chefsnätverket. I nätverket behandlas bland annat:

- Övergripande strategiska frågor
- Strategiska verksamhetsutvecklingsfrågor
- Utvecklad samverkan mellan LiU och skolhuvudmännen
- Omvärldsbevakning och framtidsfokus på områden som vi kommer behöva förbereda oss för på 5, 10, och 15 års sikt

Nätverket har också erfarenhetsutbyte kring utbildningsfrågor, verksamhetsutvecklingsfrågor och ledningsstrategiska frågor samt diskuterar samverkan i insatser av olika slag. Det kan handla om hur vi kan lägga

utbildningsfrågor i ett regionalt perspektiv/nationellt perspektiv, hur arbeta med strategisk kompetensförsörjning etc.

LiU Skolsamverkan

LiU Skolsamverkan som samordnande plattform för kontakter mellan universitet och skola har funnits i drygt tre år. Intentionen från LiU:s sida är att bygga långsiktiga och robusta kontakter mellan universitet och skola.

Uppdraget innefattar fyra huvudområden: intern samordning inom LiU, dialoger med särskilda målgrupper i skolvärlden, vidareutbildning för lärare och forskningskommunikation.

Dialog mellan LiU och skolhuvudmännen har förts på förvaltningsnivå, bl.a. inom ramen för LiU Skolsamverkansråd, via det regionala skolchefsnätverket. I dessa dialoger har två huvudsakliga utmaningar framkommit, det ena är kompetensbristen och det andra är sjunkande skolresultat.

LiU skolsamverkansråd

LiU Skolsamverkansråd utses av universitet och i det ingår förutom representanter för LiU skolsamverkan även förvaltningschefer från två av länets mindre kommuner (Ödeshög och Finspång) samt Linköpings och Norrköpings kommuner. De LiU-externa ledamöterna är nominerad av det regionala chefnätverket.) Rådet utgör en del av LiU Skolsamverkan. Rådet kan bland annat betraktas som en arbetsgrupp som bereder ärenden som sedan tas upp på det regionala chefnätverket. Det kan bland annat handla om vidareutbildning för lärare (kompetensutveckling, kompetensförsörjning, karriärvägar, statliga satsningar), VFU och lärarutbildningens innehåll, eventuella gemensamma teman eller fokusområden som rör aktiviteter för särskilda målgrupper i skolvärlden och praktisknära skolforskning.

Frågor som rör lärarutbildning och utbildningsvetenskaplig forskning är också en central del i rådets arbete.

Värdering av hur nuvarande samverkansformer mellan huvudmännen fungerar

Det finns idag ingen tillgänglig samlad utvärdering av de olika nätverken/samarbetsformerna fungerar. I respektive nätverk/forum sker kontinuerligt värdering av hur samverkansformerna fungerar som grund för utveckling – eller ev. avveckling.

Förslag på initiativ och insatser

Under en tid har det funnits flera pågående initiativ om fördjupad samverkan mellan Linköpings universitet (LiU) och skolhuvudmän i regionen. LiU Skolsamverkan har genom Skolsamverkansrådet under 2018 intensifierat dialogen kring ett eventuellt samarbetsavtal med de kommunala

skolhuvudmännen i regionen, främst i dialogen med ovan nämnda regionala chefsnätverk

Syftet med ett sådant avtal är skapa ett strukturerat och långsiktigt samarbete som skapar kontinuitet. Syftet är även att:

- uppmuntra till engagemang från de olika parterna och underlätta regionalt samarbete
- ge en ökad ömsesidig stabilitet åt den gemensamma samverkan.

Samarbetet är tänkt att ske inom områden som skolutveckling, kompetensförsörjning, samt utbildningsvetenskaplig forskning, utbildning och VFU vid LiU. Inom ramen för avtalet kommer parterna komma överens om vilka aktiviteter som ska ingå. Parterna är överens om att inleda på denna nivå, men också om att en långsiktig ambition är att ytterligare fördjupa samarbetets volym och finansiering.

Avtalsförslaget har diskuterats ett flertal gånger i det regionala chefsnätverket och kommer fortsättningsvis vara en stående punkt på dagordningen. LiU Skolsamverkansråd har berett avtalet inför möten i det regionala chefsnätverket, de deltagande kommunerna var samtliga positiva till att ingå avtal för att finansiera det som i diskussionsunderlaget kallas för ett grundpaket.

Kostnaden för respektive kommun som ingår avtal med Linköpings universitet föreslås vara 0,75 kr per kommuninvånare och Linköpings universitet finansierar med motsvarande summa i form av arbetsinsatser. För Linköpings kommun kommer det motsvara ca 120 000 kr/år och för Norrköpings del 105 000 kr/år. Detta är f.n. ofinansierat.

Målsättningen är att sluta avtal mellan Linköpings universitet och kommunerna i början av 2019.

Förslaget är att detta avtal ska benämnas ”Skolsamverkan Öst” och att det regionala chefsnätverket ska vara ledningsorgan för ”Skolsamverkan Öst”. LiU Skolsamverkansråd föreslås fortsatt vara beredningsgrupp till det regionala skolchefs-nätverket/ledningsorganet.

Avtalet är en del i att utveckla det regionala skolchefs-nätverket till ett strategiskt utvecklingsforum som en del i vidareutvecklingen av den regionala arenan.

Ekonomiska konsekvenser

Om Linköpings kommun väljer att sluta avtal med Linköpings universitet kring ”Skolsamverkan Öst” kommer detta att innebära en kostnad om 120 000 kr/år.

De utbildningar som idag sker på uppdrag från Linköpings kommun till Linköpings universitet innebär en kostnad för kommunen. Under förutsättning att dessa utbildningar kan ges inom ordinarie kursutbud kommer kostnaderna att minska för Linköpings kommun.

Kommunala mål

Följande av fullmäktiges mål för 2019-2022 är kopplade till utredningsuppdraget:

1. Trygg och attraktiv kommun
3. Attraktiv kommun
14. Attraktiv arbetsgivare
15. God och hållbar kompetensförsörjning

Jämställdhet

I arbetet med att rekrytera mer utbildad personal till arbetsgivarna samt för att göra lärarutbildningarna mer attraktiva bör riktade insatser göras för att fler män ska bli intresserade av läraryrket.

Samråd

Utredningen har tagits fram i samverkan med Utbildningsförvaltningen i Norrköpings kommun samt Linköpings universitet. Samråd har skett med Region Östergötland.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information har getts i enlighet med MBL § 19 2019-02-26.

Kommunledningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen

Paul Håkansson

Anne Hallberg

Beslutet skickas till:
Utbildningsdirektör, Anne Hallberg
Rektor vid Linköpings universitet
Regionutvecklingsdirektör, Region
Östergötland